СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 238. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 11. жовтня 1924. VOL. XXXII. No. 238. Jersey City, N. J., Saturday, October 11, 1924. THREE CENTS

Бора збирається вести слідство над закидами Ла Фолета

БОЙС, Айдаго, 9. жовтня. — Сенатор Бора, голова сенатового комітету для розсліду виборчих видатків, віднісся до членів сього комітету зі запитом, колиб їм було вигідно зїхатися на засідання комітету, щоби розслідити закиди сенатора Ла Фолета, пороблені проти заряду републиканської партії.

Як відомо, сенатор Ла Фолет, кандидат поступової партії, закинув републиканській партії збиранне фонду на виборчі перекупства.

СЕНАТОР ЛА ФОЛЕТ КІНЧИТЬ АҐІТАЦІЙНУ ПОДОРОЖ НА СХОДІ.

НЮАРК, Ню Джерзі, 9. жовтня. — Сенатор Ла Фолет, поступовий кандидат на уряд президента Злучених Держав, виголосив тут свою кандидатську промову, в котрій атакував обі старі партії яко зрадників інтересів американського народа та поступу Злучених Держав. Він осуджував теж сенатора Еджа яко оруддя великих підприемств.

Сим сенатор Ла Фолет кінчає свою руту по східних стейтах та переїзджає до середно-західних.

ВИБОРЧІ ВОРОЖБИ.

КЛІВЛЕНД, Оґайо, 9. жовтня. — Меккормик, републиканський сенатор зі стейту Илинойсу, теж допускає таку можливість, що при падолистових виборах не буде вибраний ні один з кандидатів та що вибір президента перейде на конґрес.

На думку сенатора Меккормика, се булоби великим нещастем для краю, бо в конґресі певно дійшлоби до спору, через який президента не можнаби вибрати через кілька місяців.

ХОЧУТЬ ОГОЛОШУВАТИ ИМЕНИ ВИБОРЦІВ, ЩО НЕ ГОЛОСУЮТЬ.

ОРОРА, Илинойс, 9. жовтня. — Щоби примусити виборців до сповнювання своїх горожанських обовязків, ряд громадян виступив з пляном, щоби уряд подавав до публичного відома імена всіх горожан, котрі управлені до голосовання, а не голосували.

НАЙБІЛЬШИЙ МОСТОВИЙ ЛУК У СВІТІ.

НЮБЕРҐ, Ню Йорк, 9. жовтня. — Нині закінчено тут середний лук великого моста на ріці Гудсоні. Сей лук має 1,623 стопи довжини і є найдовшим луком на світі. Міст має коштувати 4,000,000 долярів.

ВИГРАВ 9,000 ДОЛЯРІВ ЗА ПОКАЛІЧЕННЄ.

ГВАЙТ ПЛЕЙНС, Ню Йорк, 9. жовтня. — Присяжні судді призначили 9,000 долярів відшкодовання Віліємови Френсизови, бувшому машиністому зелізниці Ню Йорк Сентрел, котрий відніс був тяжкі покалічення тіла, як машина, якою він їхав вискочила була зі шин та перевернулася.

ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ НА ФИЛИПИНАХ.

ВАШИНҐТОН, 8. жовтня. — Урядники департаменту війни приходять до переконання, що уряд поступив безправно заряджуючи виконуваннє прогибіції на Филипинських островах. Урядники приходять тепер до переконання, що конґрес, ухвалюючи прогибіційний закон Волстеда, не мав на думці Филипинських островів.

КАТАСТРОФА У ВОЗДУСІ.

РИЧМОНД, Верджінія, 8. жовтня. — Підчас літання на стейтовім ярмарку зударилися в воздусі два літаки. Літаки були над землею яких 400 стіп, коли один зачепив другого. Один полетів далі, але другий сейчас став падати на землю. Літак упав на людий, зібраних на виставовій площи. Від випадку погиб на місци летун Расел Саймон, а кількох видців віднесло тяжкі рани від дребезків літака, що розлетілися від нього на всі боки.

ЗАПИСАВСЯ НА УНІВЕРСИТЕТ У ДЕСЯТІМ РОЦІ ЖИТТЯ.

АТЛАНТА, Джорджія, 9. жовтня. — На університет Оґелторпа записався нині 10-літний хлопчина Артур Ґотесман, здавши при вступі на університет потрібний іспит та доказавши ним, що він розвинений так, як звичайно розвинений 19-літний студент.

Професори навчені вже досвідами з подібними за скоро умово розвиваючимися дітьми, приняли його спеціяльно на те, щоби над ним робити досліди. Вони признають його звичайним студентом університету аж тоді, як переконаються, що він зможе сповняти свої обовязки без надзвичайного напруження для свого ума або тіла.

ПЕРЕПЛИВ ЛОДКОЮ 1,350 МИЛЬ.

НЮ ЙОРК, 9. жовтня. — До порту приїхав нині небувалий подорожний. Джордж Смит, 33-літний Канадієць, заложившися з товаришами, що він переїде звичайною індіянською лодкою, званою „кену", з Торонта до Риму, в Італії, вживаючи парохода лишень для переїзду через Атлянтійський океан. Першу частину своєї подорожи він довершив нині, переїхавши морем в сій лодці, зробленій з березової кори, цілих 1,350 миль.

Він плив усе веслами, держучися берега. Переходив очевидно небезпечні пригоди. Кілька разів буря грозила йому затопленнем, кілька разів морські вири, то сильні приплива моря. Раз коло нього гралися дельфіни (морські звірята, скидаючіся на риби) і мало не перевернули йому лодки.

НОВИЙ КЛОПІТ МЕКСИКАНСЬКОГО УРЯДУ.

МЕКСИКО, 9. жовтня. — Мексиканські бандити схопили Павла Євеля, Американця на службі одної британської копальняної спілки, та завезли його кудись у гори. Уряд вислав у погоню за бандитами федеральні війска, але вони ще не піймали нікого.

ЛА ФОЛЕТ ЗАКИДАЄ, ЩО БАНКИ ПЕРЕСЛІДУЮТЬ ЙОГО ПРИХИЛЬНИКІВ.

Дітройт, Миш. 9. жовтня. — Сенатор Ла Фолет заявив у своїй промові, що ворожі його кандидатурі банкирі переслідують бизнесменів, які йому прихильні.

Він каже, що ціла акція йде певно від банкира Доса, републикаського кандидата на уряд віцепрезидента Злучених Держав.

ДИВНА ПРИГОДА 6-ЛІТНОГО ХЛОПЦЯ.

Римський кореспондент анґлійського „Обсервера" описує таку надзвичайну пригоду 6-літний хлопець утік із батьківського дому в Аверса, 15 км. від Неаполю. Хотів позбутися переслідувань злющої мачухи. Батько не міг дочекатися малого Паскаліно, тому кілька днів пізнійше повідомив поліцію. Поліція віднайшла вкінці хлопця в Неаполі у бабки. Із зізнань бабусі вияснилося, що тому кілька днів застукав до її дверий; вона відчинила на своє здивованнє побачила Паскаліна. „Хто тебе припровадив сюди?" — спитала бабуся? — Якась жінка", — відповів. —Що за жінка?" „Не знаю, відповів хлопець," І оповів, що коли втік від мачухи блукав якийсь час, бо не знав куди йти. На вулиці стрінув якусь жінку. Вона взяла його за руку і завела до трамваю, що лучить Аверса з Неаполем. Підчас цілої їзди приголублювала його гаряче до себе, а в Неаполі завела його просто до бабусі. Перед дверми поцілувала його і зникла. „Чи ти бачив уже перед тим цю жінку" — спитала бабуся." — „Ніколи" — відповів Паскаміно. Але була дуже подібно до цієї пані" — і пальцем вказав на фотоґрафію своєї матери, котра померла, як був 6-літною дитиною.

ЧУДА В БОЛЬШЕВІЇ.

Читаючи совітські ґазети, подибуємо все більше звідомлень про чуда, в які вірить селянсвтво. В Полтавщині відкрили „плачучу" вербу — як читаємо в „Правді" ч. 178. Селяне сусідніх сіл йшли прощами сюди в час найгорячійших жнив. В окрузі Камишин, де сонішня спека зовсім спалила поля, мав один селянин і його син привид, Вони бачили старця осяяного сяйвом, який їм заповідав ще більше невдачних жнив. Колиж селянин сказав на те, що тоді всі мусілиби вигинути відповів старець: „Нарід, який не вірить у Бога мусить вигинути". Якась стара бабуся оповідала таке справоздавцеві „Правди" (ч. 181), що вона сама чула, як один член союза комуністичної молоді на Базарі зневажав Бога. Потім йому язик спух так дуже, що вже не міг сховати його до уст. В інших місцевостях бачили чуда, явища невгасимі лямпочки, кровю отікаючі хрести, образи святих, що самі відновлялися і т. д.

СТРАХИ НА ЛЯХИ.

Дня 7. м. м., коли Войцеховський переїздив через Переворск, у Західній Галичині до привитання президента не запрошено Жидів. З шпаліру шкільних дітий велучено жидівських, щоби по словам переворських патріотів не зробили того, що сталося у Львові....

ОБВАЛ ДВОХ КАМЕНИЦЬ У ЛЬВОВІ.

Дня 12. ц. м. о 2. годині по полудні завалилося у Львові дві камяниці, яких фронти виходять на Стрілецьку площу і ул. Лукасінського ч. 4. На щастє перед катастрофою опорожнено помешкання загрожених камяниць, так, що ніхто з людий не потерпів. Рівночасно дельожовано мешканців сусідних камяниць.

ПОУЧАЮЧА СТАТИСТИКА.

Польська „Ґазета адміністрації і поліції" подає в останньому числі виказ дисціплінарних кар і судових доходжень проти функціонарів польської поліції І так в часі від 1. січня до 1. липня ц. р. належало до самих „пшодовніків" 2040 дисціплінни кар і 118 справ віддано судові. Найбільше кар потягло службове недбальство (1020). пиянство (172), невідповіднє поведеннє (72) побої, за які адміністративно подарано 12 поліцистів а 34 судово. На 2040 покараних викинуто з поліції тільки 68. В тімже часі покарано поліційних рядовиків 13.623 при чому 575 справ віддано до суду; 256 рядовиків затішено в службових функціях, а 945 видалено з поліції. От хто в Польщі береже публичного ладу й безпеченьства.

НАПАДИ НА ПОРЗДИ НА УКРАЇНУ.

Підодною датою знаходимо у харківських „Вістях' з дня 10. вересня дві звістки з Полтави і Київа про гуртові бандитські напади на поїзди: 6. вересня 36 бандитів захопило стацію Більмачівка, на перегоні Прилука-Бахмач і ограбило пасажирів прибувшого на стацію поїзду. Ограбування обійшлося без жертви. Другий напад на поїзд ма місце на лінії Черкаси-Одеса на перегоні Сердюківка-Капітанівка, серед поля. Бандити розібрали залізничі шини і спричинили катастрофу поїзду а відтак почали його острілювати. Підчас стрілянини вбито 2 особі і 11 ранено.

ЛЯХИ СУДЯТЬ УКРАЇНЦІВ.

Бувший відповідальний редактор „Нашого Шляху", української ґазети, що виходила в Луцьку, на Волині), Михайло Литвинець, одержав дня 17. вересня візвание явитися того таки дня в мировому суді. Ред. Литвинець заразже пішов до суду і там довідався, що після кількох хвилин відбудеться проти нього розправа за поміщеннє в „Нашому Шляху" статей „Галицьке лихоліттє" та „Польща і східні креси". Не давши обжалованому змоги вибрати собі оборонця, суддя приступив негайно до розправи і на підставі параґрафу 263 К.К., засудив його на 2 місяці вязниці. Ред Литвинець присуду приняв і зголосив свій відклик до окружного суду.

ТУГА ЗА МОНАРХІЄЮ.

На днях відбувся в Данціґу відчит проф Нерінґа, який ствердив, що одинокою формою влади в Німеччині є монархія. В Німеччині конче потрібно ообои, яка стоялаб понад партіями. Військо потребує вожда, а загал населення тужить за цісарем, „Німецький цісар — говорив прелеґент — здобуде собі корону на полі бою, а до цього бою мусить прийти".

З УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Галицького Українця дра Василя Равлюка, родом з Ляцького Тлумача, іменувало ческе міністерство освіти професором державної торговельної академії в Банській Бистриці.

ВИПАДОК НА ДНІСТРІ.

В піднесених водах Дністра купалися Баштиґа і Боґусевічова. Діставшися на глибину почали тонути. На ратунок наспіло їм двох спортовців-веслярів, які витягнули Бештиґу мертвою, а Боґусевічову відратували.

СКЛАД БОМБ У ПОЗНАНІ.

Викрито в одній з фабрик горівок в Познанні склад бомб, до якого ніхто не признається.

Англійський парлямент розпущений. - Нові вибори назначені на 29-го с. м.

ЛОНДОН, 9. жовтня. — Сьогодня був премієр Джеймс Ремсей Мекданелд у короля Юрія V. на послуханню. Розмова тривала цілу годину. Премієр заявився за розпущеннем парляменту і розписаннем нових виборів.

Король згодився на предложенне Мекданелда.

Премієр се нині проголосив у парляменті. Заяву його приняли посли з Партії Праці радісними окликами, а консервативсти і ліберали приняли спокійно.

Нові вибори назначено на 29-ого с. м.

ЗАКОН ПРО ІРЛЯНДСЬКУ ГРАНИЦЮ.

ЛОНДОН, 9. жовтня. — Сьогодня приняла палата лордів законопроект про усталенне границі між Ірляндською Вільною Державою й Олстером (північною Ірляндією). Король підписав проект закона і він став законом.

Палата громад вже передше приняла сей законопроект.

ВИБОРИ ЗА 20 ДНІВ.

ЛОНДОН, 9. жовтня. — В політичних кругах приняли вістку про назначенне виборів до анґлійського парляменту за 20 днів із счудованнем. Сей речинець вважають заскорим, одначе партії до виборів приготовані.

Кажуть, що вислід анґлійських виборів вплине трохи на вислід виборів в Америці. Імовірно, також тому прискорено реченець, аби тутешні вибори відбулись перед американськими.

КАНДИДАТКИ НА ПОСОЛКИ.

ЛОНДОН, 9. жовтня. — Політичні партії зголосили вже 25 кандидаток на посолки до парляменту.

Між ними і відома консерватистка, родом Американка з Верджинії, пані Естор, що вже двічи послувала.

УДАР ДЛЯ ЕРРЮТА.

ПАРИЖ, 9. жовтня. — Французькі політики кажуть, що упадок правительства Партії Праці в Анґлії се удар також і для французького премієра Ерріота.

Кажуть, що французькі політики пождуть ще до нових виборів в Анґлії, але якщо там побідять консерватисти, так і французькі націоналісти візьмуться валити Ерріота.

ЗМЕНЬШЕННЄ ФРАНЦУСЬКОЇ АРМІЇ.

ПАРИЖ, 9.жовтня. — Французьке правительство сього місяця і на другий місяць зменьшить число своєї армії. По сій зміні вона виносити-ме меньше пів міліона людий.

НАРІКАЄ НА ЕЛЛИС АЙЛЕНД.

ПАРИЖ, 9. жовтня. — Тутешній фінансіст барон Рудольф Ґоттінґер; запротестував у тутешньому міністерстві закордонних справ проти лихого поведення з його сином Филипом на Еллис Айленд, де йому веліли спати на долівці без накривала.

ВІДЛЕТИТЬ В СУБОТУ.

БЕРЛІН, 9. жовтня. — Воздухоплав З Р—3, який Німці збудували для Америки, відлетить в суботу, 10. с. м.

БІЙКА В МАДЯРСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ.

БУДАПЕШТ, столиця Мадярщини, 9. жовтня.— Сьогодня в мадярському соймі була між послами така страшна бійка, якої не запамятали Мадяри в історії свого парляменту.

Сесію відложено, бо годі було привернути спокій.

РУМУНІЯ ПОКАЗУЄ СВОЮ ФЛЬОТУ.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 9. жовтня. — Румунське міністерство военної фльоти назначило маневри своєї военної фльоти на долішньому Дунаю недалеко Бесарабії, на 11., 12. і 13. с. м.

На маневрах буде король Фердинанд і його син Микола.

НЕ ПУСКАЮТЬ УКРАЇНЦІВ НА НАУКУ ЗАГРАНИЦЮ.

МОСКВА, 29. вересня. — Ґубернські виконуючі комітети в Харкові, Києві, Катеринославі й Одесі відказуються видавати заграничні пашпорти студентам висших шкіл, яких усунено, з причини, що вони не комуністи, а які тепер хотять докінчити науку заграницею.

Досі відмовлено пашпортів 1,380 студентам.

ПЛАТНІ ВДОВАМ ПО ШПІОНАХ.

РИҐА, столиця Латвії, 8. жовтня. — З Москви повідомляють, що советський уряд постановив платити пенсії вдовам своїх шпіонів, яких удержує по фабриках і по селах.

Вони мають слідити, що роблять і говорять робітники і селяни і доносити до Чеки. За се їх ненавидять фабричні робітники й селяни і часто вбивають. Щоби здержати аґітацію проти тої служби серед жінок, большевицький уряд назначив платні вдовам по убитих шпіонах.

В РОСІЇ ШИРЯТЬСЯ ПОВСТАННЯ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

РИҐА, 8. жовтня. — З Москви повідомляють, що в Росії щораз більше ширються повстання.

Найбільше їх тепер на Кавказі. Там убивають російських большевицьких урядовців по селах. Перелякані комісари втікають до міст, але і там їх не щадять зоружені повстанці.

Козаки на північному Кавказі обєднались для боротьби проти московських комуністів.

Кавказькі верховинці обєднались теж проти комуністів і проголосили своїм зверхником великого князя Миколу Миколаєвича.

Кромі того повстання ширються і в Московщині, особливо в Саратівській і Тамбовській ґубернії.

Вони вбивають комуністів по селах.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	$3.75	На пів року	$3.75
Three months	$2.00	На три місяці	$2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$5.00	На пів року	$5.00
Three months	$2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЯКА ВЛАДА НАЙЛІПША?

Нема влади найліпшої в значінню досконалости, бо кажуть, що нічого досконалого чоловік не створив. Але може бути річ досконала настільки, наскільки загал її вважае досконалою.

Наприклад люди кажуть: Се досконала пекарня; пече досконалий хліб. То значить, що загал вважае сей хліб за досконалий, але то ще не значить, що другий пекар не може спекти ліпшого, а третій ще ліпшого.

Отже досконалість буде по умовим і фізичним силам людської спроможности.

Нині продають вам „досконалий" радіоапарат, а завтра новий винахідник його уліпшить і його винахід буде досконалий, а той вчерашній перестане бути досконалий.

Таксамо з владою. Люди завсіди вважали, що їм треба влади для удержування порядку і оборони. Влада була в родині, громаді, окрузі, краю, державі. Владу захоплювали у свої руки розумнійші або спритнійші люди, котрі з часом собі її присвоювали і передавали своїм дітям яко приватну власність. Тоді вони її обороняли насилою не тільки перед чужими посягачами, але і перед своїми горожанами, які сю владу із себе і для себе видали. Вони боронились перед усякою зміною в людях і в способі призначення влади і таку зміну, чи навіть гадку про зміну називали зрадою.

Але люди поступали, просвічувались і бунтувались проти такої влади, яка була добра лиш для неї самої, а для загалу шкідна. Вони виступали революцією і якщо мали доволі сил, то валили стару владу, а на її місце ставили нову, таку, яка по їх розумінню була досконалою. Коли та нова влада ішла з поступом часу, разом із загалом, то вона удержувалась довше, а коли ні, то знову падала під ударами нової революції.

Длятого революція усвятилась яко законний лік проти перестарілої і злої, або навіть молодої але злої влади.

Тепер слід відповісти на питанне, чи е де влада найліпша, або — скажім — досконала, і яка вона?

Зачнімо з Америки. Тут республика і влада більшости народу, яку творить одна партія, котра побідить при виборі виконуючої влади (президента, який назначує кабінет). Досі американський нарід вважав сю владу за досконалу і звичайно давав їй більшість голосів. Але от тепер може і не дасть їй більшости, так видко що сумнівався би про її досконалість.

В Англії влада доволі різко розділена між трох орудників: короля, парлямент, міністерський кабінет. Влада кабінету звичайно виходила з волі більшости парляменту. Але ось тепер Партія Праці була меньшостю і правила. Більшість її не хотіла і вона для неї не була досконалою.

З того е вихід такий: Щоби не правила меньшість, ані маленька більшість супроти великої меньшости, — довести до порозуміння і створити обєднану (коаліційну) владу, як се тепер хотять зробити в Німеччині, або як се було у Галичині за української влади. Тоді влада править на основі уступок (компромісу) для всіх партій і заступае або весь загал або майже весь загал. Тоді вона для того загалу досконала або майже досконала.

З того виходить, що досконала влада може бути тоді, як вона виходить із загальної громадської волі народу. Таку волю нарід може виявити в народній республиці, де е пропорціональні вибори (які запевняють вибір до законодатних зборів як великим так і малим політичним групам в розмірному відношенню), і де виконуюча влада (міністерський кабінет під кермою премієра) також у розмірному відношенню заступае всі ті політичні групи, або майже всі (як е непоборимі перепони), що увійшли з народнього вибору до законодатного зборy.

Таку владу хотіли завести Українці в Галичині і на Дніпрянщині. І були-б завели і вона була-б досконалою по вимогам і розумінню українського народу, тим паче, що він міг її змінити без революції, а тільки поновним всенароднім вибором.

Та сим разом не допустили до сього вороги — Поляки і Москалі. Вони розділили між себе Україну і наділили їх своею владою.

Польща наділила Західну Україну польською владою, яка не змінилась ані дрібки від тої, що була в Польщі перед її розбором. Польща має конституцію, але її не признае навіть для польського народу, а не то для завойованих народів. Конституція для неї клаптик паперу. Вона править на Західній Україні проти волі тамошнього українського народу, проти його інтересів і не тільки на його шкоду, але й на загубу. Се чужа, заборча і злочинна влада, якої нарід не стерпить і мусить скинути.

Таксама влада Москалів на Східній Україні. Се теж не з вибору народу, але накинена йому насилою, проти його волі, проти його інтересів і також на його загладу. І тому її теж нарід не стерпить і також скине.

Позатим, большевицька влада се влада значної меньшости, майже зникаючої меньшости, проти волі й інтересів подавляючої більшости. Тому вона не могла вийти з вибору і не вийшла, а вийшла з військово-поліційно-жандармського розбою. Якби не сей розбій, так її зовсім не було би. Та замітне, що навіть та зникаюча меньшість не видала тої влади із себе, але приняла її накинуту клікою горстки людий, яка править проти волі загалу, навіть проти волі меньшости, на школу загалу і навіть тої меньшости, а ради свого особистого бизнесу. Тепер вони свою власть уфортифікували і бороняться насилем проти революції, яку називають зрадою, хотяй самі кажуть, що дістались до власти при помочі революції і голосять „світову революцію".

Такоюсамою як большевицька була-б у Росії і царська влада. І у ній правив би цар при помочі кліки кількох своїх поплечників, як Ленін або тепер Каменев при помочі кількох своїх товаришів.

З уваги на те український нарід мусить відкинути як большевицьку так і царську владу, а боротись за се, щоби привернути на Україні українську державність і українську народоправну владу. Вона найліпша для українського народу і він її вважае і вважати-ме досконалою, бо вона виходити-ме з його волі.

УКРАЇНІЗОВАНІ КОМУНІСТИ

АБО: З МОТИКОЮ НА СОНЦЕ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Комусь то українізація без сумніва пішла на користь. Спитаете: кому? У першій, і коли хочете одній мірі — самем комуністам. Не тим великим рибам, що сидять у Москві й фактично управляють цілим опретковим „союзом радянських соціялістичних републик, а тим дрібним попихачам, що сидять у Харкові й обхаркують Україну овочами своеї позиченої в Москві мудрости.

Цим дрібним попихачам українізація без сумніву пішла на користь. Досі вони знали тільки одну мову — московську, а в крайнім разі дві — московську й жидівську. Нині вони знають ще одну— мову українську. Знають поганенько, що називаеться — з пятого в десяте. Але одною зброею на „дурного хахла" стало більше. А це головне.

Вже видно й сліди того, як комуністи орудують цею новою для них зброею. Перший слід: обіжники большевицької партії на Україні тепер пишуться не по московськи, як давнійше, а по українськи. Другий слід: Партія посилаючи „робітників" на село дбае про те, щоби „вони знали українську мову та особливости національно побутового устрою українського села". Значить вже е з кого вибирати, коли ставляться такі вимоги.

Виходить, що на зовні партія зукраїнізувалась. Для походу на українське село пороблено всі приготування: вивчено мову „противника", досліджено „особливости його національно-побутового устрою". Велечезний крок вперед, що й казати! Але, як стоїть справа з наслідками?

Маємо перед собою обіжник ч. 58 центрального комітету (КО(б)У) до всіх губкомів „Про зміцнення сил „робітниками". З цього обіжника ми взяли наведені вище вимоги, які партія нині ставить до своїх агентів призначених до розкладання українського села. Але в тім обіжнику е й богато дечого такого, що дає відповідь на запитання: як стоїть справа з наслідками.

Що партія посилае своїх „робітників" на село це вже не новина. Останнього разу це було перед кількома місяцями. Партія отже мае великий досвід у цій справі. Наш обіжник, якраз і використовуе той досвід вияснюючи на підставі осягнених наслідків, як треба і як не треба робити.

Насамперед обіжник признае, що минулий досвід виявив „низку незвичайних хиб". Одною з тих хиб е — **утеча переведених назад до міста". Не** сказано скільки „робітників" утекло на зад з гостинного українського села, як також не сказано, чому ті „робітники" повтікали. Про такі річи прилюдно не говориться. Але вже той факт, що про саме явище партія заговорила голосно, свідчить про небезпечні розміри того явища й про більш небезпечні його причини.

Не будемо поки-що докладнійше зупинятися над зазначеним фактом, а перейдемо до дальшого змісту обіжника.

Під точною 1. обіжника читаемо таке: Як найрішучіш треба боротися з всякими тенденціями ухилення від роботи з боку товаришів здатніх для роботи, але..., **що не бажають лишитися на селі..."**

Знов та сама історія. То ми чули, що партійні „робітники" тікають тікають з села, тепер чуемо, що здатні для роботи товариші... ухиляються від роботи" й не бажають лишитися на селі"... Що за дивна антипатія у комуністів до нашого села! Чи це часом не страх?..

Обіжник на це відповіди не дав, бо, сказано, про такі речі не годиться прилюдно говорити. Але щось подібне до відповіді — правда, в дуже замаскованій формі — знаходимо під точкою 5. обіжника, де написано:

„Не слід рекомендувати селянству цілком невідомих йому комуністів на виборні посади (радянськеі кооперативні і т. и.), як загалье правило. Знов переведених на село слід посилати на ріжні посади (завсельбудом, секретар Виконкому, парт робота то-що) з тим, щоб на цій роботі вони могли здобути **довіря селянства.** Після такого попереднього сільського стажу товариші в міру потреби висуваються на виборну роботу (виконком, кооперативи то-що). Пленум Ц. К. у своїх рішеннях пропонуе **дуже обережно** висувати кандидатів при виборах у правління кооперативів беручи на увагу потребу обрання правлінь, що користуеться **новим довірям селянства**

Ця незвичайно інтересна хоч хоч і дуже круто „замішана" точка обіжника (ще як слід не навчились!) дае вичерпуючу відповідь на поставлені вище запитання. Розуміеться не можна з певністю сказати, чи наслані комуністи виганяють з села, чи вони самі втікають. Але ясно одне: робити їм там нічого! До роботи село їх не допускае бо—своїх злодіїв багато"... Брати чужих і не відомих нема ніякої рації.

Отже настирливе підкреслювання обіжника, що прислані комуністи мусять здобути „довіре" селянства, що особливо до праці в кооперативах треба допускати чужих комуністів „дуже обережно", бо тут кандидати мусять користуватися „повним довірем" селянства, — це все з надзвичайною красномовністю свідчить про повний **крах комуністичного походу на українське село.** Коли доводиться так гостро втовкмачувати в комуніст. голови осторогу проти „невідомих селу комуністів" (а де взяти відомих?), про потребу обережности й „довіря", то це показуе, що справа стоїть незвичайно кепсько, скажім просто — безвиглядно.

А майте на увазі, що останні транспорти партійних „робітників" на село — це вже були „українізовані" транспорти. Правда обіжник в числі надзвичайних хиб зазначуе „**не цілком витриманий національний склад переведених**". Це, очевидно мае означати, що на село було післано занадто багато Москалів і Жидів. Але це саме буде неминучо повторюватися і при всіх дальших посилках, бож не для Українців була задумана українізація й не з Українців складаеться в більшости компартія на Україні!

Не знати, на які „штуки" пустяться ще большевики, щоб здобути оту неприступну кріпость — українське село. Ясно лиш одне: **З українізацією** справа не витанцювалась.

Прага 26. вересня.

Радянин.

ДОПИСІ.

ІСТОН, ПА.

Відповідь на відповідь.

Розписався Лейба від московського комуністичного корита в нюйорськім органі про збірку для народньої справи і і ганьбить всіх тих, що збирають і що дають і проливае кродилячі сльози, що вислали до краю через „Обеднанне" для „попів і докторів", а не через нюйорських жидків. Паразом радить читати „робітничі" часописи, купити „Народний Дім", і каже, що аж тоді не буде Інстон належав до глупих кутів. Також не забув пахалок написати, що ті, котрі збирають Жертви н а„Рідну Школу" і інвалідів, хотять похвалитися. Щоби не розводитись довго на оту хрунівську базґранину, скажу коротко, що ті Українці, котрі збирають жертви і котрі дають не почуваються до сорому, але е горді з того, що почувають себе Українцями і належать до сорок міліонового народу; а що висилають жертви через „Обеднанне", то заслугують на честь бо „Обеднанне" не створили. Жидки, ні Ляшки ні всякі инші заволоки а тільки свідомі українські організації. Відтак кождий знае, що ми не висилаемо гроший ні докторам ні попам, а тільки на українську справу. Ми е а попами й проти нир, бо як піп е проти народної справи то ми проти него, а як за справою, то ми за ним.. Натомість ви лучитесь із тими попами, які поширюють кацапство і зі своею парафіяльною саржою співаете многолітствія кацапській загнилій ідеї. Ви самі плюете, потім злизуете; при самогонці співаете „душу тіло", а кводра не дасьте на просвіту свого народу. і замість того скликуете большевицькі віча на парафіяльну гадю і хочете збирати жертви на польських комуністів в Польщі. Кричите „не дай інвалідам, бо вони буржуї, не дай на „Р. Школу", бо там учаться попи.

Залізлисьте в варшавську гноївку і московське багно і ще до того накидаетесь на тих Українців, котрі ратують тих калік, що не жалували життя за свободу і будучність нашого народу. Черните тих, котрі ратують „Рідну Школу", щоби та школа виховала нашу молодіж на свідомих громадян, щоби не блукали по московських та ляцьких кошарах, так, як вироди без вітчини і без нації.

Але усьо брехание собак не заверне нас з доброї дороги. Як відповідь зійшлося нас кількох і зложило хоч не велику жертву на наших інвалідів.

Жертву на інвалідів зложили отсі: по 1 дол. Н. Підгайний, Ф. Саґатий; по 50 цнт. В. Дроботій, І. Крочак, В. Ґудз; по 25 ц. Д. Кручовий. В. Гетьманюк, В. Гавриш. Разом 4.25, які переслано до „Обеднання".

Українець з глухого кута.

С. Калинець.

НЕ ВСТУПЛЮСЬ З ДОРОГИ.

Пан повозом, хлоп воламя;
— Гей соб, круторогі!
Подумав: хоч раз не вступлюсь
Панови з дороги.

Пан з далека, як побачив
Мужика з волами,
Став кричати: — Гей з дороги
Уступися, хаме!

А хлоп нібито не чуе,
Що панок горлае,
Лиш зігнувся і щось нібн
В возі поправляе.

Пан кричав, горлав на хлопа,
Мало не сказився,
А вкінці таки панисько
Хлопови вступився.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

АМБРІДЖ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 276, повідомляе всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що збори легальні відбудуться дня 12. жовтня о годині 1-ій пополудни в церковній галі. Есть дуже много важних справ до полагодження, а власне вибір делеґата на Укр. Конґрес і приготовлене церемоній приняття Преосв. Владику Богачевського, котрий має прибути до нас 26. жовтня. Буде також справа балю в цілн будови У. Н. Дому. Отже кождий член обовязково має явитись на ті збори. — Яків Лисяк, предс.; Л. Гриневич, кас.; Мих. Фук, секр.

ЯК МИ ОРГАНІЗАЦІЇ, ТАК ОРГАНІЗАЦІЯ НАМ

Канцелярія Українського Народного Союза дістала вже кілька листів від одного українського іміґранта з Пенсилвенії. Як пише він у тих листах, — і причини нема сумніватися його словам, він і товариші належали колись до організації. В 1914 та 1915 році, себто в часи, як богато членів відскочило, не зрозумівши конечности реформи, вони перестали бути членами. Кілька місяців тому назад помер товариш нашого дописувателя, і оставший при життю сповнив своїм коштом останну прислугу свому товаришови. Сі кошти так підорвали його й без того не дуже сильне матеріяльне положенне, що він бачиться примушеним шукати допомоги. Ось і пише він прозьби за прозьбами до Українського Народного Союза. Просить раз допомоги для свого товарища, себто заплачення коштів похорону, то знова просить допомоги для себе самого.

Такі листи, — а бувае їх більше, — відкривають незвичайно слабе розумінне орґанізації в тих прошаків.

Вони дивляться на орґанізацію як на жебрацьку інституцію. Ім здаеться, що орґанізація жебрае в своїх членів допомог, а вони в потребі жебрають допомог від неї. Вони не добачують, що відносини межи членом а орґанізацією оперті на виразній умові, на контракті, котрого точки виразно означені чартером організації, статутом організації та членською грамотою. Вони не дивляться на те, що організація обовязана дати членови все, що йому правно належиться, і що вона не може й не сміе дати нічого тому, хто до неї не належить. Ні в Українськім Народнім Союзі, ні в ніякій другій організації, і в Америці ні поза Америкою, ніхто нічого нікому даром не дае. Всюди лишень віддаеться членам те, що вони самі зложили, і віддаеться їм так, як вони самі се в статутах постановили.

Наш дописуватель може жалуватися на Український Народний Союз, що він не дае йому ніякої допомоги. Однак, він не може на се жалуватися, бо й він самий, якби членом організації був, то стояв би за тим, щоби не давати ніяких допомог тим, що до організації нічого не платять. Члени Українського Народного Союза, як члени всякої організації в світі, стоять на тому, що претенсії до організації може мати лишень той, хто сповняе супроти неї всі обовязки члена. Члени Українського Народного Союза не мало праці докладають, щоби приєднати нових членів до організації; і він певно й були в нашого дописувателя; і він певно пустив собі попри вуха їх добрі ради, як що не сказав їм ще й прикрих слів. Тому Український Народний Союз не може йти проти волі й інтересу загалу членів та гроші, зложені членами, роздавати межи нечленів.

Український Народний Союз отвирае широко брами своеї організації для кождого Українця й Українки, для кождого дозрілого й для кождої дитини. Се все, що Український Народний Союз може зробити для нечленів. Приходіть усі, ставайте його членами, а тоді й будете мати право домагатися від організації помочи. Хто не будучи членом, такої помочи просить. той собі надармо лишень папір та стемпси псуе. Український Народний Союз е власностю своїх членів. Хто членом не став, або членом бути перестав, до того Союз, ні до Союза не мае ніяких прав. Приступайте в члени Українського Народного Союза, і тоді ви дістанети законно всі статутові права до союзових допомог. Не спускайтеся на жебранину, а берім собі права.

НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ

Рідна Школа із Західної України кличе о поміч!
Поміч потрібна негайно!
Як помогти?

Нехай кожде українське товариство в Америці на найблизшому мітингу ухвалять від себе допомогу в сумі від 5 до 25 долярів і зараз вишле на Рідну Школу до Обеднання.

А кождий свідомий Українець і Українка нехай вишле НЕЗАПЛАЧЕНИЙ досі народний податок за 1923 і 1924 до Обеднання, в сумі 6 долярів.

Тоді Обеднанне вишле зовсім вистарчаючу допомогу до старого краю на українські приватні школи і на оборону сих шкіл усіми можливими способами.

Спішіться, бо пізно іноді значить запізно!
Допомогу посилати через Обеднанне на адресу:
OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

СПРАВА ПРИНАЛЕЖНОСТИ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

Президент др. Евген Петрушевич оголосив меморіял, адресований до Збору Ліги Народів. Меморіял представляе справу приналежности Східної Галичини, осуджуе недавно ухвалені язикові закони, заповідае бойкот будучого „університету" в Кракові та жадае ревізії справи приналежности Східної Галичини, опираючись на артикулі 19 статута Ліги Народів.

У. Н. СОЮЗ — НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТЮ. ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО?

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО У. Н. СОЮЗА!

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЄ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЬТЕ І ВИ. ОБЕЗПЕЧТЕСЯ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЕ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за місяць вересень, 1924 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	389.16	138.	37.93
2.	138.46	139.	54.23
3.	62.33	140.	33.24
4.	75.25	141.	13.52
5.	48.25	142.	88.50
6.	19.80	143.	58.22
7.	172.27	144.	53.58
8.	107.11	145.	43.20
9.	121.66	146.	60.96
10.	173.89	147.	194.07
11.	19.94	148.	12.32
12.	112.18	149.	47.23
13.	38.15	150.	13.71
14.	46.23	151.	44.86
15.	40.37	152.	32.78
16.	31.75	153.	12.06
17.	25.27	154.	37.35
18.	103.95	155.	237.83
19.	9.19	156.	43.57
20.	137.49	157.	53.39
21.	33.44	158.	9.58
22.	74.62	159.	57.53
23.	36.59	161.	46.21
24.	131.92	162.	45.69
25.	32.67	163.	53.47
26.	29.47	164.	45.83
27.	38.17	165.	98.28
28.	150.46	166.	19.62
29.	146.65	167.	33.63
30.	46.44	168.	105.19
31.	104.44	169.	18.23
32.	30.54	170.	205.41
33.	46.35	171.	52.93
34.	93.57	172.	48.91
35.	26.83	173.	28.84
36.	35.26	174.	46.40
37.	30.02	175.	91.88
38.	212.37	176.	25.86
39.	74.59	177.	62.89
40.	26.51	178.	30.95
41.	37.36	179.	157.09
42.	100.43	180.	13.34
43.	35.52	181.	122.97
44.	91.15	182.	83.18
45.	149.18	183.	92.44
46.	20.31	184.	7.33
47.	26.23	185.	54.45
48.	54.01	186.	68.62
49.	7.64	187.	46.18
50.	34.34	188.	11.98
51.	65.54	189.	12.76
52.	19.92	190.	11.06
53.	47.94	191.	48.18
54.	12.57	192.	36.92
55.	42.98	193.	135.81
56.	73.14	194.	13.72
57.	73.11	195.	33.78
58.	41.30	196.	47.55
59.	117.45	197.	38.33
60.	16.43	198.	57.53
61.	39.15	199.	11.68
62.	79.33	200.	68.39
63.	281.49	201.	37.71
64.	58.48	202.	30.86
65.	159.91	203.	86.69
66.	103.27	204.	15.58
67.	96.71	205.	12.19
68.	24.67	206.	184.33
69.	96.08	207.	49.38
70.	215.21	208.	22.64
71.	16.65	209.	119.06
72.	49.64	210.	37.94
73.	84.40	211.	89.83
74.	37.52	212.	26.05
75.	69.27	213.	243.82
76.	164.15	214.	37.81
77.	94.21	215.	39.22
78.	145.67	216.	25.09
79.	6.16	217.	189.36
80.	29.60	218.	208.64
81.	107.51	219.	44.91
82.	51.50	220.	123.47
83.	54.63	221.	266.51
84.	9.62	222.	18.91
85.	85.48	223.	145.09
86.	134.50	224.	18.49
87.	94.67	225.	28.25
88.	3.46	226.	23.71
89.	8.53	227.	54.51
90.	139.95	228.	39.31
91.	191.74	229.	160.65
92.	16.46	230.	185.91
93.	24.50	231.	43.97
94.	116.10	232.	70.04
95.	63.14	233.	58.54
96.	165.43	234.	116.52
97.	36.38	235.	88.28
98.	139.76	236.	47.98
99.	140.06	237.	155.38
100.	81.67	238.	27.49
101.	55.57	239.	160.09
102.	211.59	240.	76.17
103.	64.20	241.	16.75
104.	160.12	242.	82.22
105.	88.58	243.	74.70
106.	190.16	244.	27.54
107.	50.22	245.	86.39
108.	74.23	246.	33.62
109.	95.13	247.	191.38
110.	30.91	248.	47.04
111.	27.13	249.	28.39
112.	122.78	250.	20.09
113.	76.12	251.	100.27
114.	67.01	252.	40.09
115.	14.06	253.	26.62
116.	44.87	254.	96.56
117.	77.06	255.	55.56
118.	71.29	256.	17.74
119.	42.04	257.	4.59
120.	99.03	258.	26.35
121.	55.76	259.	109.37
122.	35.53	260.	26.87
123.	48.62	261.	24.21
124.	60.54	262.	21.56
125.	16.09	263.	26.73
126.	77.88	264.	21.51
127.	84.56	265.	26.43
128.	43.79	266.	51.38
129.	22.71	268.	42.58
130.	182.70	269.	39.96
131.	15.84	270.	137.21
132.	115.77	271.	21.22
133.	134.33	272.	9.65
134.	25.32	273.	64.09
135.	115.79	274.	123.52
136.	124.85	275.	36.36
137.	94.88	276.	301.46

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
277.	36.40	318.	74.44
278.	44.94	320.	46.15
279.	19.30	321.	59.06
280.	62.69	323.	39.97
281.	13.67	324.	64.30
282.	108.54	326.	113.76
283.	86.25	330.	84.82
284.	24.15	332.	67.34
285.	23.95	336.	84.97
286.	57.18	338.	216.03
287.	10.46	339.	45.83
288.	165.88	341.	55.03
289.	12.68	342.	88.69
290.	44.79	344.	30.74
291.	24.50	347.	41.15
292.	160.86	350.	48.34
293.	21.33	351.	38.05
294.	37.45	354.	33.63
295.	139.94	355.	57.94
296.	141.56	357.	44.12
297.	15.32	363.	101.74
298.	43.73	364.	136.13
299.	15.84	365.	103.80
300.	222.00	367.	135.29
301.	84.33	369.	116.02
303.	24.97	370.	143.80
304.	27.86	371.	61.17
305.	31.73	379.	53.22
306.	10.77	380.	26.74
307.	8.66	381.	14.11
308.	91.51	384.	80.92
309.	7.49	385.	212.07
310.	10.75	388.	116.68
312.	23.62	392.	16.31
313.	13.79	393.	24.96
314.	9.49	396.	70.96
315.	13.51	400.	36.04
316.	197.32	401.	24.04
317.	78.13	402.	3.67

З місячних вкладок	24,734.74
Процент від бондів	1,845.00
Процент від морґечів	3,525.28
Сплати морґечів	3,300.00
Зворот Алієн Пр. Кустодієн до сир. фонду	46.91
Сирітські части по бл. п.:	
В. Жебровський, в. 213	125.00
Разом	33,576.93

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

В. Жебровський, в. 213	1,000.00
Тр. Ковальчик, в. 9	1.000.00
П. Приставський, в. 127	500.00
П. Чуправський, в. 70	1,000.00
Теодор Біжик, в. 300	1,000.00
Михайло Іжак, в. 169	50.00
Семен Бружина, в. 347	1,000.00
Михайло Куцій, в. 217	150.00

Запомоги з фонду запомогового:

Іван Станчак, в. 38	50.00
Василь Вульчин, в. 45	50.00
Іван Фариняк, в. 109	50.00
Дмитро Кіт, в. 130	50.00
Іван Винар, в. 230	50.00
Гелина Кушнір, в. 235	50.00
Михайло Бунда, в. 263	75.00
Мар. Ґолинський, в. 288	50.00
Семен Арділь, в. 301	25.00
Онуфрей Миґас, в. 330	200.00
Ів. Височанський, в. 371	75.00

Виплати з фонду сирітського:

Яків Кубішин, в. 365	200.00
Михайло Дорош, в. 102	500.00
Олекса Кіляр, в. 61	80.31
Юрій Сроґій, в. 59	309.00
Іван Стельмах, в. 146	243.85
Михайло Пеха, в. 61	158.75

Розходи адміністраційні:

Свобода за орґан	3,329.40
Свобода за праці, чищення і світло	441.25
Платня гол. уряду	445.00
Печ і праці при заложенню огріття будинку У. Н. С.	455.15
Банкова скритка вартісних паперів, річний рент	30.00
Лайсенс стейту Мо.	5.00
Видатки правні при документах до стейтів	10.00
Телеґрама до Женеви	18.36
Видатки канцелярійні, почта, телефон і ин.	38,27
Разом	12,689.34

ЗІСТАВЛЕННЄ.

Готівка з кінцем міс. серпня остала	185,001.06
Прихіт за вересень	33,576.93
Разом	218,577.99
Розхід за вересень	12,689.34
Готівка з кінцем міс. вересня остає	205,888.65

БІЛЯНС:

Стан чинний:

Готівка	205,888.65
Морґечі	409,175.00
Бонди	463,416.48
Реальність	19,500.00
Друкарня	27,500.00
Разом	$1,125,480.13

Стан довжний:

Фонд посмертний	679,780.29
„ резервовий	199,812.01
„ запомоговий	36,285.28
„ адміністрац.	29,891.74
„ конвенційний	25,364.63
„ сирітський	154,346.18
Разом	$1,125,480.13

С. Ядловський, гол. пред.;
В. Левчик, гол. касієр;
Р. Слободян, г. фін. секр.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

за місяць вересень, 1924 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	18.25	170.	12.85
2.	10.25	171.	25
3.	7.00	172.	4.00
4.	2.48	174.	3.15
5.	5.40	175.	5.65
7.	29.95	176.	2.05
8.	5.18	177.	3.60
9.	14.00	179.	15.55
10.	3.15	181.	16.65
14.	2.50	182.	8.55
15.	6.55	183.	5.00
16.	5.85	192.	2.05
18.	10.35	193.	8.55
20.	4.73	196.	3.15
21.	90	197.	2.05
22.	15.55	198.	3.60
23.	1.80	200.	11.70
24.	13.05	201.	1.60
25.	2.25	203.	6.75
27.	2.70	204.	4.05
28.	16.10	206.	32.85
29.	8.10	208.	2.50
30.	6.55	209.	12.85
31.	17.10	210.	5.40
34.	11.10	211.	6.55
35.	3.15	213.	20.93
38.	25.45	214.	6.30
39.	3.83	217.	22.72
40.	2.93	218.	28.15
41.	3.85	219.	2.48
42.	7.45	220.	12.15
43.	2.05	221.	11.25
44.	18.68	223.	15.55
45.	9.22	224.	1.80
47.	1.80	226.	2.25
50.	5.85	227.	1.65
51.	2.50	228.	5.90
52.	90	229.	9.00
53.	4.95	230.	14.00
55.	2.50	232.	5.65
57.	6.55	233.	1.13
58.	4.75	234.	25.90
59.	15.70	237.	18.25
61.	4.28	238.	1.35
62.	7.20	239.	11.05
63.	29.25	241.	1.15
64.	6.30	242.	5.63
65.	21.20	243.	16.45
66.	3.60	244.	3.45
67.	6.08	245.	9.00
68.	1.80	246.	2.95
69.	3.25	247.	24.15
70.	19.13	248.	2.70
72.	8.00	250.	2.47
73.	6.30	251.	11.25
74.	1.65	252.	2.70
75.	12.15	253.	2.05
76.	20.92	258.	2.95
77.	90	259.	13.28
78.	3.60	261.	2.50
80.	1.80	262.	3.82
81.	4.95	263.	3.60
82.	5.00	264.	3.60
83.	8.10	266.	50
85.	9.25	268.	25
87.	13.65	269.	3.60
90.	15.75	270.	18.70
91.	19.40	271.	50
93.	2.05	272.	1.00
94.	6.75	274.	9.23
95.	2.00	275.	4.30
96.	15.80	276.	30.00
97.	2.50	278.	6.80
98.	3.80	282.	14.25
99.	22.50	283.	5.85
100.	4.95	284.	3.40
102.	22.75	288.	18.23
103.	1.80	289.	2.05
104.	18.70	292.	8.78
105.	5.40	293.	1.15
106.	5.20	294.	3.38
108.	8.33	295.	4.05
109.	8.10	296.	4.95
110.	1.00	298.	5.40
112.	12.60	300.	11.55
113.	6.30	301.	8.85
114.	2.95	308.	16.45
116.	4.50	314.	90
118.	2.05	316.	20.25
120.	9.35	317.	5.40
121.	7.95	320.	3.60
123.	4.95	321.	7.45
124.	14.00	323.	3.85
126.	2.95	324.	8.33
127.	4.28	326.	13.28
128.	5.20	330.	3.85
130.	4.05	332.	5.65
131.	1.15	336.	3.15
132.	21.85	338.	25.00
133.	4.05	339.	9.25
135.	5.18	341.	2.95
137.	12.05	342.	17.35
139.	90	344.	2.00
142.	6.30	347.	10.80
143.	1.60	350.	1.35
145.	2.05	351.	3.60
146.	6.15	355.	3.40
147.	27.90	357.	4.50
148.	4.50	363.	11.03
149.	6.10	364.	7.65
153.	3.20	365.	5.85
155.	40.95	367.	7.88
156.	4.70	369.	16.50
158.	90	370.	7.90
159.	5.63	371.	7.90
160.	11.90	379.	3.47
161.	5.90	380.	2.70
162.	4.05	384.	8.55
163.	6.30	385.	22.48
164.	3.15	388.	10.35
165.	5.65	396.	9.45
166.	1.60	399.	7.95
168.	17.10		

З місячних вкладок	1,995.13

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Стефан Боґда, в. 371	346.00
Едвард Цвайкус, в. 149	11.00
Микола Янсевич, в. 243	11.00
Василь Ярмолик, в. 324	26.00
Василь Пацюк, в. 388	22.00

Розходи адміністраційні:

Свобода за друки і праці	234.50
Платня робітника	125.00
Оправа місячних рахунків і виказів	20.80
Видатки канцелярійні	9.31
Разом	805.61

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем міс. серпня остала	20,836.23
Прихід за вересень	1,995.13
Разом	22,831.36
Розхід за вересень	805.61
Готівка з кінцем міс. вересня остає	22,025.75

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	22,025.75
Морґечі	18,000.00
Разом	40,025.75

Стан довжний:

Фонд посмертний	30,063.47
„ адміністрац.	9,962.28
Разом	40,025.75

С. Ядловський, гол. пред.;
В. Левчик, гол. касієр;
Р. Слободян, г. фін. секр.

СТАРИННА КАЗКА.

Нераз, як біль і люта доля
Слабого стріне чоловіка,
Тоді підходять мимоволі,
Йому все сльози під повіки.
І плаче він, та жде розради
Від близьких і коханих,
Однак стрічає лиш пораду,
Та ніколи пошани

Раз застрягнув якось в багнюці
З добром віз Ґрекови в дорозі
І він благати став в розпуці
Богів, щоб стали в допомозі.
Прийшов один, як слід розглянув,
Де зло і в чім його причина,
Та приказав в кінци, щоб станув
І відпочив хоч на хвилину.
Відтак пішов шляхом розваги
І вязку сіна дав осляти,
А за часок радів бідняга,
Мов сирота в гостинній хаті.
Осел, якому замість буків
Подали сіна і без хлопа
Добув легенько віз з багнюки,
Та полетів ґальопом.
І тішився на шГрек не мало
І дякував божку, що змоги,
Та сей сказав: „Тобі се-б вдалось
І без моеї допомоги.

Подібних Греків є богато
І до тепер ще поміж нами.
Замість до діла цупко взятись
Ридають гіркими сльозами.
Тим крикнути тоді-б годилось;
„Не жди на инших, як сам зможеш.
Ні! Добувай, працюй, що сили,
А й Бог тобі поможе".

Володимир Хронович.

ТАЙНИ АЛЬБАНСЬКОГО ОЗЕРА.

В альбанських горах лежить таемниче, хмарне, глибоке озеро Немі. Є оповідання, що на дні озера спочивають два люксусові кораблі злощасного римського імператора Каліґулі. Вже в пятнайцятому столітті старалися видобути кораблі з дна озера, але спроби остали безуспішні. Тепер знову стараються видобути кораблі і то так, щоби воду з озера спустити у канали. Для цього треба би покористуватися старинним каналом, який виконали Римляне і котрий ще нині істнує. Озеро саме є романтичне і таемниче, більше як предмети, що скриваються на його дні. Римляни називали його „Лякус неморенсіс". Про його береги е найдивнійші оповідання. Славнийанґлійський історик Меклюлей згадує в одній із своїх гарних поезій леґенду про це чарівне озеро, де в давних часах стояла святиня, присвячена богині Діяні. Над священиком, котрий служив богині Діяні, тяжила неумолима лиха доля. Ніколи не здобув почести священика Діяни, поки не вбив власноручно свого попередника. Так священик Діяни був вбийником і сам гинув із руки вбийника. В котрих то старинних літах діялося годі сконстатувати, але безсумніву це страшне діло, постепенне вбивання жреців Діяни, було то приношення людських жертв богині. За часів римського цісарства перейняли цю священичу службу ґлядіятори або збігці-невільники. І вони вірні традиції вбили священика, котрий совісно сповняв службу богині Діяні. Тоді прозвали себе „королем Немі". Їх знову міг лише побідити сильніщий, котрий виломив галузку в святому гаю і тим визвав противника у бій.

ЧУДЕСА ПРИРОДИ

Купанне в Мертвім морі.

Мертве море лежить в Палестині, в небагатьох годинах їзди від Єрусалиму. Вода його дуже солона й місцева людність боїться в ній купатись, бо вона мовляли розїдає тіло. Де які чужинці особливож такі, що добре знають закони фізики, тої купанки не бояться, і в нагороду за це збогачуються, на одне сильне переживання.

Один з таких чужинців, чеський професор Отокар Фанта, мав також відвагу скупатися у Мертвім морю — й не пожалував, що це зробив. Свої враження з тої купанки він передає в слідуючих словах:

Один з моїх знайомих в Єрусалимі порадив мені скупатися у Мертвім морі. „Ви будете там носитись у воді" — казав він. — і не зможете впірнути". Мені схотілося цього враження, й о четвертій рано ми виїхали автом з Єрусалиму. Ми через це так рано виїхали, бо о осьмій вже хотіли поїхати назад, щоб не пектись у недуже приемній температурі в 45 степенів Цельзія, яка пізнійше настає в долині Мертвого моря, положеній 400 метрів під рівенем океану.

Чудовою гірською дорогою ми їдемо мимо цвинтаря на Оливній горі, далі повз Бетанію, вдому тим, що там воскрешено Лазаря, потім через Єрихон до йорданського перевозу. Мертве море стрічає нас у цілій своїй величности й самотности. Вже сема година, ми міряемо теплоту повітря й води є около 28 степенів Цельзія.

Переодягаемось у авті в купелеві убрання, потім трохи не сміло й боязко вступаемо у воду. Нас попередили, щоб ми не набрали водив очі та в рот. Я читав, що вода „ділає," як їдка кислота, пече на язиці й викликає на шкірі незносну сверблячку". Сестра з початкку боялася залишити беріг, але нарешті вона пішла за мною. Ми пішли вперед. Ось вже нема землі під ногами а ми все ще йдемо. Я ношусь не відчуваю своеї ваги почуття незвичайної сили пронизує мое тіло. По старій звичці, я хочу плисти, а не проходжуватись по воді. Але тут моя пливоцька техніка показується ні дочого. Вода не тримає мене на собі, а кидає мною до гори. Необережний рух і я перевертаюся, набираю в рот води... Зпершу та вода в роті мене дуже налякала, але згодом я побачив, що в ній зовсім нема нічого страшного. Правда вона дуже солона на смак, але в своїй хемічній практиці мені вже доводилось і не такі річі коштувати а далеко сильнійші і більш небезпечні.

Переконавшись, що вода тут не така страшна, як її малюють, я спокійно віддався приемности купання. Свен Гедин, який літом 1916 р. тут також купався, пише: „Між повітрям і водою не почуваеться ніякої ріжниці, ледве відчуваеться дотик води. Лежиш наче на хвилі тонкого піску або на ваті. Голова, руки, ноги й частина тіла виставляються з води; бракує лише подушки, а тоді можнаб було на годину задрімати на цім Мертвім морі"...

Соли є в воді коло 25 проц. У склад тої соли входять головним чином магнезія, натрій, кальцієвий хльорид, гіпс, і бромистий натрій. Вже з цього складу видно, яким цілющим мусить бути купання в тім морі Однак цілюща сила води ще мало використована, ще нема ніяких готелів на березі. Коли то знайдеться підприемчива людина, щоб використати цей великий природний скарб?

Безнастанно течуть могутні хвилі Йордану в Мертве Море, а все не міняється рівень цього величезного внутрішнього озера, що не має ніякого спливу. Рівновагу підтримуе та велика сила води, що випарюеться під впливом соняшного тепла. Дослідники обчислили, що денно тут випарюеться від сильної спеки 13 і пів кубічних метрів води. Тільки цим можна пояснити постійно-однаковий рівень поверхні моря й великий відсоток соли в його воді.

Скупавшись ми сполоснули себе прісною водою, щоб занобігти сверблячці, яка начеб то нападае від солоної води Мертвого моря. Освіжені й збагачені ще одним цікавим переживанням, ми ще перед полуднем повернули назад до святого міста.

МАКЕДОНСЬКА СПРАВА

Боротьба між македонськими автономістами і федералістами. — Жертва тої боротьби Тодор Александрів.

Віддавна ведеться боротьба між двома напрямами всього македонського руху, між напрямом автономічним і федералістичним. Але тепер ця боротьба найшлася в рішаючій стадії. Новий ряд політичних убивств у Болгарії треба звести саме до цього рішаючого бою. А й самі ці вбивства свідчать з другого боку про те, що боротьба стала рішаючою. Про найвищий мент її напруження свідчить вдачно виконаний у Болгарії атентат на провідника автономістів, і голову революційної македонської організації Тодора Александрова. Дотепер поширювано непровірені чутки про смерть того визначного революційного македонського провідника з боку Югославії і Греції. Але чутки ці виявилися неправдивими. Одначе мали вони свої політичні тенденції і мету. Тим разом про вбивство донесла офіціяльна болгарська агенція, а через це має вона всі познаки правди.

Між провідниками македонського руху були вже віддавна непорозуміння і не все вони випливали з ідеольогічних мотивів, або з мотивів революційної тактики а противно густо-часто випливали вони з чисто особистих мотивів.

Наслідком цього богато провідників македонського руху найшло смерть з братньої руки. Згадаємо лише на одного з найвизначнійших провідників того руху Бориса Сарафова. Цей останній помер з руки Македонця в хвилі, коли він його випроваджував чемно як гостя до порога своєї хати. Тепер помер Тодор Александров в день 12. вересня ц. р. в момент перегляду загонів македонських комітаджів між Пагрічом і Дюмаєю знов із руки Македонця. Приятель Александрова був. ген. Протегоров спассятечою.

По европейській війні і по переведенню поділу Македонії між Югославію і Грецію загострилася противенства у нутрі македонського руху. Чим далі тим вони більше розвивалися та прибирали форми отвертої боротьби між автономістами і федералістами. Обі ґрупи піддержували свої осередки на еміґрації і там велася також завзята боротьба між тими осередками.

Автономісти, на чолі яких стояла кермована Александровом і Протоґоровим внутрішньо-македонська революційна організація з осідком в Македонії, на югославянській території, прямують до зреалізування гасла „Македонія для Македонців", та до створення автономної Македонії. Мету цю стараються вони осягнути шляхом повстань. Федералісти є також за автономією Македонії, але в межах балканської федерації, бо, на їхню думку, намічену мету можна таким чином лекше осягнути. Федералісти є проти пропаганди активізму, бо при пануючих у Югославії політичних і військових відносинах, вони не вірять в успішність повстань чи революції.

Як то вже бувало давнійше, так і тепер перенесено боротьбу між автономістами і федералістами на чисто особистий підклад. Боротьба загострилася ще більше з моментом, як сама ґрупа федералістів розділилася на два крила, з яких одне накладало з приклонниками Стамбулійського і комуністами та проклямувало на сторінках видаваного у Відні свого органу „Балканська федерація" безпощадну боротьбу автономістам. До цього приходить ще обставина, що й між провідниками автономістів вчинився роскол. Останніми днями зажадала централь на організація автономістів від двох своїх визначних членів Чавлева і Влахова, щоби вони ставилися перед суд. Що означає таке домагання видно з того, що організаційний статут передбачує кару смерти за непослух. Наслідком того треба вважати цілий ряд політичних вбивств просто за виконання засудів смерти у звязку з переступленням тої точки організаційного статуту.

Вбитий Тодор Александров був після смерти Бориса Сарафова безперечно найвизначнійшим і найпопулярнійшим провідником македонського визвольного руху. З професії був він учителем. Ще за турецьких часів попав у конфлікт з турецькою владою завдяки пропаґанді в школі та був примущений тікати в гори. Тут вступив він до одної з тодішніх банд, став скоро на її чолі а по воєнній завірусі та після смерти Сарафова вибився на чоло македонської організації. Був він незвичайно відважний, мав великий організаційний хист, прихильники обожали його, але завдяки своїй строгости мавтакожбогато ворогів. Переважно перебував він на югославянській території. Югославянський уряд уживав усіх можливих заходів для того, щоби його зловити, але це йому не вдалося. Тепер знайшов він смерть на болгарській території з руки Македонця. Його вбивство напевно не остане без помсти, але треба побоюватися того, що та помста заважить дуже відємно на внутрішньому спокоєві Болгарії і може стати джерелом домашньої авантури або й заворушень. Македонська внутрішня організація видала у цій справі відозву, яка звучить: „31. серпня ст. ст. вбито по зрадницькім лєґендарного вожда революційного руху Тодора Александрова. Безпосередні виновники вбивства Струйо Влахов і Бінко Бретенаров, найпідданійші та найвірнійші слуги Алеко Паші ще не арештовані. Плян відкрито в цілости. Організаторів вбивства Алеко Пашу і Ґеорга Атанасова та їх співучасників організація покарала смертю. Тодор Александров убитий.. Хай живе Тодор Александров, Хай живе вільна, незалежна Македонія! З доручення Центрального комітету внутрішньої македонської організації підписав Александер Протоґоров".

(Діло).

Старий Киянин.

50-ЛІТТЯ СЕРГІЯ ЄФРЕМОВА.

Серед наших національних діячів Сергій Єфремов займає своєрідне і почесне місце. Самий літературний талант, яким надарувала його доля, — такий,— міг утворити йому перворядне місце в історії українського національного руху; але ні талант, ні знання і наукові заслуги, що дали йому почесне місце члена Української Академії Наук, це не є головним, що Єфремову поруч з ними і навіть вище за них треба доставити велике і як кришталь чисте сумління, що яскравим полумям освітлює всю його постать. Це сумління зробило Єфремова перш за все великим громадянином, справжньою „совістю українського суспільства" і разом з тим надало йому той лицарської мужности, що в наші часи уявляється просто таки чудом. Ніхто з сучасних письменників не має стільки права, як Єфремов, сказати своїй долі:

Ми просто йшли, — у нас бою... Дійсно бо нема за ним і найменшого зерна свідомої кривди. Всі ми, старі Кияне, добре це знаємо. Особливо яскравий приклад цьому дав він в страшні дні першого захоплення большевиками Києва. В той час, як всі ми зійшли з обрію або спустилися у підпілля перед загрозою смерти, що забірала щоденно сотки жертв, Єфремов не тільки спокійно йшов своєю дорогою але й виступив з різким словом обурення, огиди і протесту проти червоного російського імперіялізму. Голосною трубою звучало його слово на крівавому полі нерівного бою. Його гострий, палкий, повний гніву й жовчі „отвертий лист" до Юрка Коцюбинського, що став на чолі ворогів батьківщини, назавжди залишиться публіцистики, але й високого патріотизму та виняткової громадянської мужности.

Невипадково сердешно і з своєрідною урочистістю відбулося в початку 1920 р. в Києві конепратиєне (!) вшанування 25 річного ювилею літературної діяльности Єфремова. Ріжні суспільні організації піднесли укохоному письменникові багато дарів, — дарів, що тільки в умовах голодної, зруйнованої України можуть бути належно оцінені. Напевно, що ніде на землі таких подарунків не одержував ні один ювилят. Тут були нові чоботи і 20 фун. мила фабрики „Дніпросоюза", пуд цукру і мішок муки, був навіть цілий куб дров, що його відвезли просто на Гоголівську 27.

Але ні один подарунок так не зворушив ювилята, як піднесена йому від київської громади рарітетна книжка Лазаря Барановича „Меч духовний" з датою 1666 року. Побожно із сльозами на очах, розгорнув Єфремов книжку і припав губами до стародавних сторінок. Цікавий титульний малюнок цієї книжки він умістив потім на сторінках останнього видання своєї „Історії українського письменства".

Треба сказати правду, що важко було придумати ліпший подарунок славетному книголюбові, ніж ця старовинна книжка з такою влучною назвою— меч духовний. Якраз біля того часу була зроблена ревізія в нашого письменника. Забрали чимало паперів, листів, рукописів, але видко було, що власне не паперів шукали большевицькі жандарми. Кінець кінцем звернулися до письменника і різко запитали:

— Где же ваше оружіе?

Єфремов повернувся до свого робочого столу, взяв у руки перо і передав його чекістові.

— Ото єдина зброя, якою я воював і воюю з ворогами моєї батьківщини. Иншої в мене нема.

Кілька днів потримано Єфремова у вязниці і випущено.

Але вертаюсь до ювилею.

Було на тому ювилеєві зазначено, що людина, яка ціле своє життя присвятила українській літературі, сама до цієї пори не дочекалась ні біографії, ні поважної оцінки своєї цінної і талановитої праці на користь і славу рідного слова. І вирішено було ювилейним комітетом обєднати по можливости кращі літературні сили сучасної України та видати в честь ювилята поважний збірник, де між иншим мусіла бути його біографія і бібліографія, широка оцінка його праць і низка інших літературних статтей та белетристичних новель і поезій.

На превеликий жаль усе це були самі добрі наміри та надії. В страшних умовах сучасної української ниви квіти вянуть перше, ніж розцвітуть. Не вийшло нічого з ювилейного збірника С. Єфремова, хоча знаю, що кілька письменників щиро приступили до праці над ним.

У сьому році кінчив Сергій Єфремов 50 років свого життя а в наступному році скінчиться 30 років літературної діяльности, що розпочалася на сторінках одного з галицьких видань. Коли не спромоглися так як їм бажалося, то чи спромоглись би на це viribus unitis брати-Галичане?...

(Діло).